

Stjärnhimlens Tio-i-topp 2009

10. En mycket liten månförmörkelse

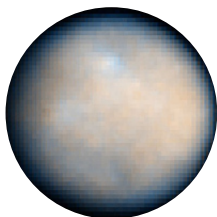
På nyårsaftonskvällen, när 2010 närmar sig, förmörkas fullmånen – lite grann. Förmörkelsen pågår mellan kl 19.52 och 20.54 och är som störst kl 20.23, då 8% av måndiametern fördunklas. Dessutom är två månförmörkelser i jordens halvkugga ”synliga” i Sverige den 9 februari och 6 augusti. Denna typ av förmörkelse är dock svår att se för blotta ögat.

9. Perfekta Orionider och Geminider

Meteoriskuren Perseidernas maximum (12 augusti) störs av en starkt lysande halvmåne i Väduren–Oxen. Som tröst bjuder Orioniderna (maximum 21 oktober; i år extra talrika?) och Geminiderna (14 december) på excellenta förhållanden.

8. Ceres kommer rekordnära

Asteroiden (och numera dvärgplaneten) Ceres är 1,5832 astronomiska enheter (236,8 miljoner kilometer från jorden) den 26 februari kl 01. Det är det kortaste avståndet sedan 1857 och fram till 4164. Ceres är då ett lätt objekt för fältkikaren (magnitud +6,9) i stjärnbilden Lejonet.

7. Venus morgon- och aftonstjärna

Mellan de ungefärliga datumen 14 till 26 mars syns planeten Venus både lågt i öster i gryningen och lågt i väster i skymningen. Det beror på att planeten passerar ovanligt långt norr (8°) om solen.

6. Planetmöten på morgonhimlen

Från slutet av september till omkring 20 oktober går planeterna Merkurius, Venus och Saturnus att se nära varandra på morgonhimlen i öster. Saturnus står 0,3°N om Merkurius den 8 oktober och 0,6°N om Venus den 13 oktober. Månskaran hälsar på den 16 oktober.

5. Jupiter + Neptunus = sant!

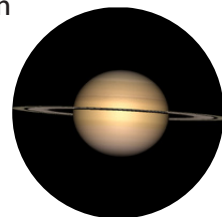
Den ljusa jätteplaneten Jupiter tar klivet in i stjärnbilden Stenbocken. Där kommer den att ha tre närgångna möten med Neptunus (går att se i fältki-

karen). Jupiter passerar 0,4°S om Neptunus den 25 maj, 0,6°S den 13 juli och åter 0,6°S den 20 december. Ett gyllene tillfälle att hitta solsystemets yttersta planet. **BOUNUS:** Den 4 augusti kl 1.05–2.50 ockulterar Jupiter stjärnan 45 Capricorni (mag +5,9).

4. Saturnus ringar står på kant

Saturnusringarna kan bara ses ur en ytterst liten vinkel under 2009.

Den 4 september, när planeten tyvärr är för nära solen för att kunna observeras, vänder de bara den tunnaste kanten mot oss.

3. Leoniderna ryter tillbaka

När (nästan) alla trodde att meteoriskuren Leoniderna nu var på väg att bli ”normaltråkig” igen kommer meteorexperterna och säger att det kan bli ännu en meteorstorm. Titta efter själv den 17 november runt kl 22.40–22.51. Tyvärr står radiant (meteorernas utstrålningspunkt) mycket lågt i Sverige. Asien ser det hela bättre.

2. Lulin – årets komet?

Om ingen överraskning dyker upp blir Lulin, med beteckningen 2007 N3, årets ljusaste komet. Den kan nå magnitud +4 under andra hälften februari – i sådana fall ett lätt objekt med en fältkikare och den kanske syns för blotta ögat om himlen är mörk. Under februari–mars rör sig Lulin genom Vågen (passerar 0,4°N om Alfa Librae 6 feb), Jungfrun (2,8°N om Spica 16 feb), Lejonet (2,3°S om Saturnus 23 feb och 0,7°S om Regulus 27 feb), Kräftan (1,8°S om stjärnhopen M 44 5–6 mars) och Tvillingarna (7,4°S om Pollux 12 mars).

1. Epsilon Aurigae dippar

Den övre stjärnan i den lilla triangeln nedanför Capella är en förmörkelsevariabel med en period på hela 27,1 år. En kompakt stoftskiva tros skymma en del av stjärnans ljus varvid magnituden sjunker från +3,0 till +3,8. Nästa förmörkelse pågår mellan 6 augusti 2009 och 15 maj 2011.